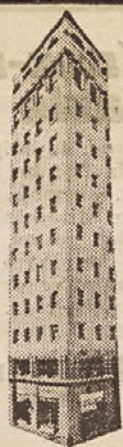

OSNUTKE, TEKSTE,
IDEJNE SKICE ZA
VSE VAŠE OGLASE
VAM BREZPLAČNO
IN BREZOBVEZNO
NUDI NAŠ
OGLASNI ODDELEK

Mesečna naročnina
25 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Deklaracija kompromisa
20 meščanskih šol razstavlja
342 milijonov za davke v Slo-
veniji
Socialni položaj delavstva se
slabša
Gospodarska zaščita države

Št. 65

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v petek, dne 5. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Deklaracija kompromisa

Kdor je pričakoval, da bo pomenila deklaracija nove vlade dr. Stojadinovića senzacija, ta je doživel znatno razočaranje. A dostaviti bi tudi mogli, da upravičeno razočaranje, ker je politična situacija danes tako težka in komplicirana, da so vse senzacije neumestne, ker bi se z njimi mogel položaj komplicirati do nerešljivosti. Zlasti pa si ne more dovoliti senzacij vlada, ki sebe označuje kot vlado pomirjenja. Vsaka senzacija vendar nujno pomeni razburjanje in zato je bilo že vnaprej jasno, da mora biti karakteristika vladne deklaracije, da plava v čim najbolj mirnih vodah.

Prav tako pa je bilo jasno, da glede zunanje politike in glede gospodarskega ter socialnega programa vlade ni bilo pričakovati v vladni deklaraciji nobenih posebnih novosti. Naša zunanja politika je že tako utrjena, da je skoraj ni mogoče izpremeniti. A tudi iz izjav novega zunanjega ministra samega je bilo razvidno, da ostanejo osnove naše zunanje politike neizpremenjene. Z imenovanjem bivšega pomočnika finančnega ministra dr. Stojadinovića g. Dušana Letice za finančnega ministra pa je bilo tudi jasno, da bo nova vlada dr. Stojadinovića nadaljevala isto gospodarsko in finančno politiko, ki jo je začel z uspehom uveljavljati že v prejšnji vladni finančni ministru dr. Stojadinoviću.

Glavno zanimanje vse politične javnosti je zato veljalo onemu delu vladne deklaracije, ki govori o naši notranji politiki. To zanimanje je bilo celo tako močno, da so mnogi voditelji naših parlamentarnih in političnih skupin izjavljali, da morejo povedati svoje mnenje o sedanjih političnih situacijah šele potem, ko bo podala vlada svojo deklaracijo. Zato so mnogi pričakovali, da bo deklaracija vlade bistveno pripomogla k razčiščenju notranje situacije.

A niti to pričakovanje ni bilo v resnici izpolnjeno. Mesto jasnih in določenih izjav o aktualnih političnih vprašanjih podaja vlada le okvir, ki naj služi za določitev njenega notranje-političnega programa. Ta okvir je precej širok in naj ustvari podlago za čim širše sodelovanje vseh, ki se strinjajo z osnovnimi političnimi načeli, na katerih stoji ta okvir, ali ki vsaj morejo v tem okviru sodelovati z vlado. Skrajna: v okviru svojih osnovnih načel ponuja vlada kompromis vsem, ki hočejo sodelovati pri reševanju sedanje politične situacije.

Delovna vlada niti ni mogla nuditi več ko okvir za bodoče sodelovanje, ker je njen položaj čisto izreden. Čeprav ustavno ni odvisna od zaupanja parlamenta, vendar ne more kot delovna vlada, kar hoče biti, pogrešati tega zaupanja. Vlada pa je nastala, če že ne proti volji skupščine, pa vsaj mimo nje in zato ni njeno stališče v sedanji skupščini posebno trdno, zlasti še, ko so nekateri njeni najvplivnejši člani celo brez svojih poslancev v skupščini. Ze zato je morala biti deklaracija le okvirna.

Ko pa je vlada s svojo deklaracijo apelirala na sodelovanje, je morala nujno upoštevati dva faktorja, ki sta danes za razvoj naše notranje situacije odločilne važnosti. To je na eni strani ona opozicija, ki je za rešitev hrvaškega vprašanja odločilne važnosti. Na drugi strani pa so oni faktorji, ki ne morejo dopustiti, da bi se omajali oni temelji, na katerih mora stoneti naša notranja politika, če hočemo, da ostanemo zvesti oporoki velikega kralja. In v tem pogledu treba priznati, da je vladna deklaracija izpolnila to, kar je od nje pričakovala. Na eni strani objavlja opoziciji to, kar je ta označila kot minimum svojih zahtev. Vlada naglašja, da bo spoštovala enakost in enakopravnost vseh državljanov ter da bo preuredila zlasti one politične zakone, ki jih zahteva opozicija. To velja zlasti za razširjenje samouprav, za volilni zakon, za tiskovni zakon in za zakon o društvih in o zborovanju. S tem hoče ustvariti podlago za resnično sodelovanje najširših slojev pri državni in samoupravni upravi.

Toda vsi ti zakoni bodo sloneli na ustavi l. 1931. in narodno ter državno edinstvo ostane osnovno načelo vse notranje poli-

Prvi sestanek narodne skupščine pod novo vlado

Ob polni udeležbi narodnih poslancev je bila prečitana vladna deklaracija — Narodni poslanec Ivan Mohorič je odložil ljubljanski mandat — Prihodnja seja v soboto 6. t. m.

Beograd, 4. julija b. Za današnje sejo Narodne skupščine je vladalo v vseh političnih krogih izredno zanimanje. Ze v zgodnjih dopoldanskih urah so prihajali v skupščino posamezni poslanci in se zbirali v skupščinskih prostorih, ter ugibali o vsebini deklaracije, ki je bila na dnevnem redu. Pred skupščinskim poslopjem je bilo veliko naroda. Dve uri pred sejo so bile že vse vstopnice oddane. Ze pred 10. ure je bila velika večina poslancev zbrana v Narodni skupščini. V novinarskih prostorih je bilo vse polno domačih in tujih zastopnikov listov, ki so se živahno pogovarjali o političnem položaju. Med poslanci je krožila verzija, da se bo glasovalo o zaupnici ali nezaupnici o novi vladi.

Ob 10. uri je vstopil v skupščino bivši predsednik vlade g. Jevtić, katerega so takoj obkrožili njegovi najbližji pristaši. G. Jevtić se je vsedel na skrajno desnico v tretjo klopo. Obe galeriji sta bili napolnjeni do zadnjega kotička. V diplomatski loži so bili papeški nuncij Pellegrinetti, angleški poslanik Henderson, ameriški poslanik Wilson, nemški poslanik v. Heeren, naš novi poslanik v Parizu dr. Purić, francoski poslanik Dampière, pomočnik zunanjega ministra, belgijski poslanik De Vichenef, bolgarski poslanik Kazarov, avstrijski poslanik dr. Schmidt, albanski poslanik Raufa Fico, tudi novinarska loža je bila polna.

Malo po 10. uri je zasedel svoje prostore tudi predsedništvo Narodne skupščine s predsednikom Stevanom Čirićem na čelu. Točno ob 10. je vstopila tudi celotna vlada. Na čelu dr. Milan Stojadinović, ki je zavzel svoj prostor v prvi vrsti. Na desni strani dr. Stojadinovića je bil g. dr. Korošec, Peter Živković in Mehmed Spaho, in minister brez portfelja Behmen. V drugi klopi na desni strani so bili ministri Bobić, Vrbanić, Preka, Komnenović in Stanković. Na levi strani v prvi klopi so bili ministri Djuro Janković, dr. Stošević in Štefanović. Ko so ministri vstopili, se je začel velik aplavz, ki naj bi veljal predsedniku vlade. Obenem so se pa slišali tudi vzkliki »živio Jevtić«. Nato se je bil odobren. Nato je prečital sekretar Milan Badjak ukaz o ostavki vlade Bogoljuba Jevtića, kateremu so bile prirejene izredno živahne ovacije, ter ukaz o sestavi nove vlade dr. Milana Stojadinovića. Novega predsednika vlade je zbornica živahno aklamirala, izvzemši gotovih grup poslancev na skrajni levici in v sredini zbornice. Vsa dvorana je aplavdirala in priredila več minut trajajoče ovacije, armijskemu generalu Petru Živkoviću. Nato so bila prečitana imena onih poslancev, ki so bili izvoljeni v dveh ali več srezih in so odložili enega ali več mandatov. Med njimi je tudi narodni poslanec Ivan Mohorič, ki je odložil mandat za Ljubljano. Ljubljanski mandat preide na namestnika

like. Sveto oporoko kralja Aleksandra Zedinitelja bo vlada očevala.

Tako je vladna deklaracija kompromis med enim minimumom, ki ga je zahtevala opozicija, in med enim maksimumom, ki ga morejo priznati opoziciji čuvarji edinstva Jugoslavije. V ozačaju pomirjenja, ki ga naj ustvari dobra volja na tej in na oni strani, more ta kompromis biti podlaga ustvarjajočega dela vseh za zdrav napredek Jugoslavije in vseh njenih delov.

g. Rajka Turka, ki pa menda ne misli mandata odbržati. Nato je prečital sekretar poročilo verifikacijskega odbora, ki ga je Narodna skupščina takoj osvojila, med tem ko je tretje poročilo, glede katerega je verifikacijski odbor podal tudi svoje odvojeno mnenje, nekaterih poslancev, odložila v reševanje na eno izmed naslednjih sej.

Na govorniško tribuno je stopil ministrski predsednik g. Stojadinović, ki je prečital ukaz kraljevega namestništva o otvoritvi zasedanja Narodne skupine. Poslanci so poslušali čitanje ukaza stoje in živahno vzklikali mlademu kralju Petru II. Predsednik narodne skupščine je za tem izjavil, da se bo prečitala deklaracija nove vlade.

Deklaracija

Beograd, 4. julija. Na današnji seji narodne skupščine je prečital predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih zadev dr. Milan Stojadinović tole deklaracijo vlade:

Sestavljena po visokem zaupanju kraljevskega namestništva, smatra vlada, ki ji imam čast predsedovati, za dolžnost, da stopi pred narodno predstavništvo s tole deklaracijo. Zunanjo politiko kraljevine Jugoslavije so že prej opredelile mirovne pogodbe, zvezne pogodbe in prijateljstva; opredeljena je z obstojem Male antante in Balkanske zveze ter s tradicionalnimi zvezami globokega prijateljstva do Francije. Opredeljena je, naposled z našim zemljepisnim položajem in z narodno zgodovino. Temelj te politike je prav tako čvrst in globok, kakor ustreza življenjskim interesom kraljevine Jugoslavije, tako da ga smemo smatrati kot neizpremenljivo smerico za svoje bodoče delo.

Kraljevska vlada bo ostala zvesta dose-danemu praven naše zunanje politike in se bo prizadevala, da obstoječa prijateljstva ohrani in okrepi, obenem bo pa z zadovoljstvom sodelovala tudi z vsemi drugimi državami, katerih osnovni ideal bo tisti, ki je tudi nam najdražji, to je ideal utrditve in organiziranja evropskega miru. Iskreno in globoko vdana idealu miru med narod! pa kraljevska vlada vendarle ne more zapirati oči pred dejstvom novega tekovanja v oroževanju. Ker sami v tem vprašanju ne moremo ničesar storiti, bomo podpirali vsa prizadevanja za omejitv in skrajšanje oroževanja. Toda vse dotlej dokler se v tej smeri ne dosežejo pozitivni in trajni rezultati, ne smemo zanemariti kar najresnejše skrbi za našo oboženo silo. Za obrambo domovine ni predraga nikaka gmotna žrtev. Vojska in mornarica sta bili že od nekdanja naša moč in naš ponos. Taki morata biti tudi danes in v bodoče.

Osnovni smer notranje politike nam je dana z osnovnim državnim zakonom, z ustavo od leta 1931. Kraljevska vlada je zvesta vsem načelom te ustave in posebej poudarja načelo državnega in narodnega edinstva. Odločni bomo ne samo pri naglašanju, temveč tudi pri dejanskem izvajanju zakonitosti ter pri popolnem izvajanju ter spoštovanju načel enakopravnosti vseh državljanov. Trudili se bomo, da pri svojem nadaljnjem delu prilagodimo posamezne zakone, zlasti tiste, ki so političnega značaja, težnjam in željam naroda. To velja zlasti za široke narodne samo-

Vreme

v naši državi dne 4. 7. 1935.

K r a j	Baro- meter	Temperatura		Pada- vine v mm
		najnižja	najvišja	
Ljubljana . .	764.2	18	27	19.5
Maribor . . .	763.8	17	25	—
Zagreb	765.0	18	29	7.0
Beograd	762.7	18	32	—
Sarajevo	765.2	12	32	—
Skoplje	763.5	16	32	—
Split			33	—
Kotor			28	—

Najvišje temperature veljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan

Vremenska napoved

Novi Sad: Pretežno oblačno po vsej kraljevini z dežjem in nalivi, na večji severni polovici mestoma nevihte. Temperatura bo padla. Solnce vzhaja ob 3.57, zahaja ob 19.28.

Dunaj: Spremenljivo, precej oblačno, mestoma dež in nevihte. Posebno na severu in zapadu hladneje, na jugovzhodu topleje, ponekod tudi opoldne. Temperatura bo ostala pod 20 stopinjami.

uprave, za volilni zakon, za tiskovni zakon in zakon o zborovanju in društvih. Kraljevska vlada želi na ta način omogočiti resnično udeležbo najširšim slojem prebivalstva pri državni, banovinski in občinski upravi.

V gospodarski in finančni politiki se bo zadnje mesec na novo začeta smer nadaljevala, zlasti v skrbi za kmeta, za ravnotežje v državnem proračunu, za ohranitev vrednosti nacionalne valute, za davčne olajšave za vse sloje naroda in za obnovo celotnega gospodarskega delovanja v državi.

Razen teh gospodarsko-finančnih problemov, ki se ji zde najvažnejši in katerih ureditev naglašja na enem izmed prvih mest, bo kraljevska vlada posvetila svojo pozornost tudi vsem drugim vprašanjem s področja socialnega, duhovnega in prosvetnega življenja naroda. Želja kraljevske vlade je, da se na vseh straneh in v vseh smereh občuti nov, zdrav in sveže tok življenjske sile države in naroda. Volilo, ki ga je zapustil pokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj, da čuvamo Jugoslavijo, je veliko volilo, toda prepuščeno ni v varstvo kateri osebnosti ali vladi in tudi ne posamezni politični skupini. To volilo je izročeno vsemu jugoslovanskemu narodu. Vsi in vsakdo od nas posamič in skupaj — vsi mi imamo sveto dolžnost, da to volilo varujemo in hranimo. Kraljevska vlada, ki ji je v čast, da se danes predstavi narodnemu predstavništvu, misli, da bo to sveto volilo najbolje obvarovano, če bo stremela po pomiritvi in odstranjenju političnih zaostritev z zbiranjem in združevanjem vseh konstruktivnih narodnih sil, s širjenjem temeljev, ki na njem stoni ugled države.

Tako kraljevska vlada upa, da bo boljše upravitelj visoko zaupanje kraljevskega namestništva in da bo hkrati za svoje bližajoče se delo z narodnim predstavništvom z gori popisanim programom našla tudi pri njem vso potrebno podporo.

Med čitanjem deklaracije je vlada grobna tišina, ki jo je prekinilo samo glasno odobravanje večine poslancev. Ko je bila prečitana deklaracija, je predsednik sejo zaključil in prihodnjo napovedal za soboto 6. t. m. z dnevnim redom: Razprava o poročilu verifikacijskega odbora, o poslanskih polnomočjih, ki so bila naknadno izročena Narodni skupščini in volitev v skupščinske odbore.

Vsi naknadni mandati potrjeni

Beograd, 4. julija b. Verifikacijski odbor je na sinočnji seji reševal o polnomočjih onih poslancev, izvoljenih na listi dr. Vladka Mačka, ki so naknadno predložili svoja polnomočja in je vse njih mandate potrdil. Proti izvolitvi narodnega poslanca Peveca izvoljenega v Gornjem gradu je bila vložena pritožba dr. Vekoslava Kukovca, ki jo je pa verifikacijski odbor zavrnil kot neutemeljeno.

Dr. Maček proti opozicionalnemu bloku

»Tempse« objavlja poročilo iz Beograda, v katerem pravi, da dr. Maček ne smatra svoje skupine za stranko, temveč za gibanje hrvatskega naroda. Ta značaj svojega gibanja hoče na vsak način ohraniti in zato neče spojit svoje hrvatske seljačke stranke z nobeno drugo organizacijo, ki bi mogla oslabilo hrvatski značaj njegove skupine. Davidoviću, Spahu in Jovanoviću se je pridružil dr. Maček le zaradi volilne taktike, ni pa prevzel do njih nobene obveze. Če bi nanesle prilike, bi se mogel dogovoriti tudi z dr. Stojadinovićem. — Končno poroča »Tempse«, da je začel Jevtić ofenzivo proti vladi dr. Stojadinovića. Od beograjskih listov podpira Jevtića »Stampac«.

O posebnem položaju muslimanov v naši notranji politiki

Je objavil »Obzor« zanimiv uvodnik, v katerem najprej razlaga, zakaj je dr. Spaho vstopil v Stojadinovićevo vlado. Moral je to storiti zaradi svojih volilcev, ki so v zadnjih letih zelo trpeli. Zato ne more nihče očitati dr. Spahu neobjavljeno, če je iz opozicije vstopil v vlado. Res je sicer, da se sedaj pota med večerajšnjimi zavezniki ločijo, toda zaradi tega še niso postali neprijatelji. Nato pa razpravlja »Obzor« o položaju muslimanov v naši notranji politiki ter pravi, da muslimani še danes niso prišli iz svoje tragične situacije, ko mislijo, da se nacionalni ideal križa z njihovim verskim idealom. Zato se tudi še ne počutijo v nacionalnem in verskem pogledu popolnoma enakopravni. Splošno se smatrajo muslimani iz Bosne in Hercegovine za Hrvate, oni iz Sandžaka in Črne gore pa za Srbe. Toda niti Hrvatom niti Srbom se ni posrečilo približati se muslimanom psihološko tako, da bi se čisto spojili z njimi. Se vedno je ostal med muslimani ter Srbi in Hrvati neki nevidni zid. Pa saj se ni posrečilo doseči popolne enotnosti niti z Dalmatinci. Muslimansko vprašanje je zato za Hrvate in Srbe zelo delikatno vprašanje, ki ga je treba reševati z največjo previdnostjo. Treba je dati muslimanom popolno svobodo verskega in kulturnega razvoja, da bodo popolnoma prepričani o naši iskrenosti. Pred nami je naše skupno življenje in zato je čas, da pade zavesa tragične preteklosti in da v zajednici ustvarjamo svojo novo domovino. Bosna je sedaj samo zemljepisno središče naše države, treba pa je, da postane pravo središče našega življenja, v katerem bi bili Hrvati in Srbi muslimanske vere močna vez med vsemi Jugoslavnimi.

Abesinija — glavno vprašanje

London snubi Pariz, da ga kompromitira v Rimu

Pariz, 4. julija. Havas poroča: Današnji jutranjiki so mnenja, da večerajšnji sestanek angleškega ministrskega sveta ni razčistil položaja.

»Ordre« pravi med drugim, da skuša angleška vlada s svojo najnovejšo taktiko obnoviti zaupanje Pariza, na drugi strani pa kompromitirati Pariz proti Rimu. Zato bi bilo prav nerodno in brezobzirno, če bi Francija sodelovala pri tej angleški igri in ukrenila stvari, ki bi mogle Italijo vznevoljiti.

Pertinax piše v »Echo de Paris«, da mora sedanja politika angleške vlade presenetiti svetovno javno mnenje tembolj, ker si je Velika Britanija v zadnjih 15 letih pogosto dovolila velike svoboščine napram določbam pakta Društva narodov in mednarodnemu pravu sploh. Zato, pravi pisec dalje, angleška vlada ni upravičena, da se s tolikšnim poudarkom sklicuje na čl. 16 pakta DN.

Pariz naj pove, če je še za Društvo narodov!

London, 4. julija. Današnji jutranjiki mnogo pišejo o večerajšnji seji britanskega ministrskega sveta. Listi so si edini, da je bil glavni predmet debate nevarnost italijansko-abesinske vojne.

»Morningpost« piše, da ni res, da bi britanska vlada sklenila predlagati Društvu narodov gospodarsko blokado Italije. Po sodbi tega lista bo britanska vlada za zdaj predvsem zadržala v Parizu jasno in nedvoumno vprašanje, ali Francija namerava podpirati Društvo narodov v italijansko-abesinskem sporu ali ne. List pripominja, da je treba računati s tem, da bo odgovor Francije popolnoma negativen. Francija se dočela strinja z Italijo.

Seja senata

Beograd, 4. julija b. Po seji Narodne skupščine je bila seja senata, ki jo je sklical predsednik dr. Ljubomir Tomašić. Udeležba je bila polnoštevna; med slovenskimi senatorji smo opazili gg. dr. Draga Marušića, Ivana Pucelja, Ivana Hribarja, dr. Gustava Gregorina in dr. Alberta Kramerja. Seja senata se je udeležila tudi vsa kraljevska vlada. Po prečitaniu zapisnika zadnje seje, ki je bil odobren, je predsednik sporočil, da je g. Jevtić odložil svoje senatsko mesto in pridržal mandat v Narodni skupščini, isto je storil tudi g. Velja Popović. Nato je ministrski predsednik g. Stojadinović prečital vladno deklaracijo. Bil je burno aklamiran od večine senatorjev. Nato je predsednik sejo zaključil in napovedal drugo za popoldne ob 18. uri z dnevnim redom: izpopolnitev senatskih odborov.

Popoldanska seja

Popoldne ob 18. se je nadaljevala seja senata, na kateri so bile dopolnilne volitve

Banovinski shod Združene opozicije v Banjaluki

Beograd, 4. julija b. Združena opozicija je napovedala za nedeljo 7. t. m. banovinski shod v Banjaluki. Na tem shodu bo govorilo več politikov, ker je opozicija rezervirala svoje mišljenje o novi vladi na čas, ko bo prečitana vladna deklaracija, kar se je zgodilo danes. Za ta shod vlada veliko zanimanje med tukajšnjimi političnimi krogi, ker se pričakuje, da se bo opozicija v svojih izjavah točno opredelila napram vladi dr. Milana Stojadinovića.

Kongres društva gledaliških igralcev

Sarajevo, 4. julija b. Danes dopoldne se je tu pričel kongres društva gledaliških igralcev kraljevine Jugoslavije. Kongresu predseduje predsednik generalne uprave Boža Nikolić. Na kongresu so zastopani tudi slovenski gledališki igralci. Na dnevnem redu je več referatov, ki obravnavajo čisto stanovska vprašanja, zlasti gmotna vprašanja igralcev.

Proti redukciji dobavljanja premoga

Beograd, 4. julija b. Danes dopoldne sta obiskala narodna poslanca Dravske ba-

v posamezne senatske odbore. Tako sta bila izvoljena dva člana za verifikacijski odbor, in sicer senator Dunić in Vukotić Djuro, med namestniki je bil izvoljen dr. Drago Marušić, dalje je bilo izvoljenih šest članov v administrativni odbor, med katerimi so Krsta Radovanović, Milan Simonović in Ivan Pucelj, Kujundžić, Tevšić in Ivan Vranić. V imunitetni odbor so izvoljeni štirje novi člani, in sicer dr. Glušac, Radulović, Krstić in dr. Drago Marušić, med namestniki je tudi dr. Gustav Gregorin. Nato se je prešlo na volitev šestih članov v odbor za prošnje in pritožbe. V ta odbor so bili izvoljeni Atanazije Šola, Pavle Vujić, dr. Josip Nemeš, Ivan Hribar, Petar Teslić in Joča Selić. Za tem je bilo izvoljenih pet članov v finančni odbor, in sicer dr. Albert Kramer, Milan Marjanović, dr. Superina, Aleksić Josip in Teslić Petar.

Po izvolitvi senatorjev v te odbore je predsednik dr. Ljubomir Tomašić zaključil sejo in naznanil, da bo prihodnja seja sklicana pismeno.

novine Mravlje Ivan in Plesković notranjega ministra dr. Antona Korošca in prometnega ministra Mehmeda Spaho, ter ju opozorila na nameravano redukcijo dobavljanja premoga od strani države in ju prosila, da bi se zaščitili interesi slovenskega rudarstva. Oba ministra sta obljubila svojo pomoč. Minister Spaho je izjavil, da mu o teh redukcijah ni še nič znanega in je povabil poslance, da mu podrobneje razložijo težnje našega rudarstva.

Beograd, 4. julija b. V večerajšnjem poročilu o imenovanju za šefa računovodstva v kmetijskem ministrstvu, nam je pomotoma izostalo ime novega šefa, ki je viš. inspektor Ivan Rus.

Balkanski pokal doma

Beograd, 4. julija b. Danes je prispel v Beograd uradnik našega poslanstva dr. Nikolić in prinesel s seboj balkanski pokal, ki je bil osvojen v tekmi za balkanski pokal v Sofiji od naših nogometašev.

Šahovski turnir v Beogradu

Beograd, 4. julija b. Jutri se prične v Beogradu šahovski turnir za jugoslovanski šampionat. Na tem turnirju bo sodelovalo 16 jugoslovanskih šahistov, med njimi dva Slovenca, in sicer Vasja Pire in Vidmar ml.

Knez-namestnik Pavle v Bohinju

Beograd, 4. julija. AA. Nocoj ob 19. sta se odpeljala Nj. kr. Vis. knez-namestnik in Nj. kr. Vis. kneginja Olga s princem Nikolo in princeso Elizabeto v Bohinje. Na postaji so se od visokih gostov poslovili kraljevski namestnik dr. Ivo Perović, predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, prometni minister dr. Spaho in člani civilnega in vojaškega doma.

God slovanskih blagovestnikov

Ljubljana, 5. julija. V čast slovanskih blagovestnikov so po Sloveniji zagoreli kresovi. Sicer so bili, kakor nam javljajo, kresovi bolj pičli, zato pa je bil namen tem pristnejši in iskrenjši. Zeleli bi, da bi v prihodnje ta spomin našel več razumevanja, posebno med našo šolsko mladino.

Edenovi razgovori z avstrijskim poslanikom

London, 4. julija. AA. Avstrijski poslanik v Londonu Frankenstein je obiskal ministra za Društvo narodov Edena. Pri tej priliki sta se razgovarjala o položaju Avstrije in o pogajanjih, ki jih je imel minister Eden v Rimu, kakor tudi o razgovorih, ki jih vodi romunski zunanji minister Titulescu v Londonu.

Avenol na informativnem potovanju

Zeneva, 4. julija. W. Značilno za presojo sedanje napete evropske situacije je, da se je generalni tajnik DN Avenol odločil za daljše informativno potovanje po evropskih prestolnicah. Odšel bo najprej v Pariz, odkoder bo nadaljeval pot v London in druga glavna mesta evropskih držav. Domneva se, da bo njegovo potovanje posvečeno iskanju novih rešitev iz sedanjega napetega položaja v Evropi in v Afriki.

Že spet — Habsburžani

Pariz, 4. julija. Havas poroča z Dunaja: Po informacijah iz dobropoučenih krogov je odpotoval avstrijski državni tajnik za pravosodje Karwinsky v Stenokerzel v Belgiji, da bo razpravljal z družino bivšega cesarja o ukinitvi izgnanstva Habsburgov. Obenem bo sporočil princu Otonu, da njegova vrnitev v Avstrijo ta trenutek ni oportuna.

Kdaj se vrnejo?

Dunaj, 4. julija. W. V tukajšnjih dobro informiranih krogih zatrjujejo, da se bosta Otto Habsburški in bivša cesarica Zita vrnila na Dunaj že v jeseni. Po poročilu lista »Telegraph am Mittag«, se bosta nadvojvoda Otto in cesarica Zita ustavila najprej na Tirolskem. Otonova brata Feliks in Robert bosta pa baje prišla na Dunaj že v prihodnjih dneh. — Današnji »Prager Tageblatt« in »Bohemia« sta bila radi poročila o vrnitvi Habsburžanov na Dunaju konfiscirana.

»Pravni čut avstrijskega naroda« ...

Dunaj, 4. julija. Korbiro poroča: Vsi avstrijski listi komentirajo sklep avstrijske vlade, da predloži pripravljanim zakonodajnim telesom izpremembo dosedanjih zakonskih določb o članih bivšega vladarskega doma. Listi se ujemajo v tem, da tu ne gre za nikako izpremembo dosedanjega avstrijskega državnega sistema in vohče ne za zakon političnega značaja. Zato ta zakon ne more imeti nikakih zunanje-političnih posledic. Listi pravijo, da gre tu zgolj za to, da se popravi krivica, ki sta jo že zdavnaj spoznali za tako avstrijski narod in avstrijska vlada in o kateri smatrala, da je stvar njune časti, da jo popravi. To je zahteval, pravijo listi, pravni čut avstrijskega naroda ...

Grški plebiscit

Pariz, 4. julija. Havas poroča iz Aten, da je grška vlada izročila poslanski zbornici zakonski načrt o plebiscitu. Predsednik republike bo z uredbo določil dan glasovanja. Uredba mora iziti 14 dni pred plebiscitom.

Poljska — posrednik med Nemčijo in Francijo?

Hitler je pri tej priliki dal izraza svoji globoki žalosti zaradi smrti maršala Pilsudskega in je pristavil, da bo najlepša poklonitev nesmrtnemu maršalu v tem, če bodo tudi v bodoče dosledno in vestno izpolnjevali prijateljske odnose med Poljsko in Nemčijo. Zunanji minister Beck pa je po zatrjevanju tega lista izjavil, da je poljska vlada sklenila ravnati se strogo po politični oporoki maršala Pilsudskega.

Opozicija nezadovoljna

Poljski opozicijski listi priobčujejo o Beckovem bivanju v Berlinu samo kratke informativne vesti. Nekateri priobčujejo tudi komentarje pariških listov, ki so s tem obiskom dokaj nezadovoljni.

Vežuv bruha

Napoli, 4. julija. Vežuv se vedno bruha. Nevarnosti pa od tega ni, ker imajo plini dovolj prostora v šrelu, da se na vse strani razprostrejo.

Mussolini je sklical odbor admiralov — Abesinija protestira v Rimu

V stalnem stiku

London, 4. julija. r. Zadnja seja angleške vlade je bila posvečena predvsem italijansko-abesinskemu sporu in Edenovemu potovanju v Pariz in Rim.

Minister Eden je poročal svojim tovarišem podrobno o potovanju in razgovorih, ki jih je imel s predsednikom francoske vlade Lavalom in italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem.

Pri tej priliki so ugotovili, da je angleška vlada v stalnem stiku s Parizom in da bo skušala doseči s francosko vlado sporazum ne le glede vprašanj, ki so nanizana v londonskem protokolu od 3. februarja, temveč tudi v vprašanju italijansko-abesinskega spora.

Mussolini je sklical odbor admiralov

Rim, 4. julija. Agencija Stefani poroča: Odbor admiralov, ki tvorijo posvetovalno komisijo italijanske mornarice, je sklican k izredni seji. Odbor bo pod predsedstvom Mussolinija proučil važna pomorska vprašanja.

Po poročilu agencije Havas iz Rima bo ta odbor razpravljal o položaju, ki je nastal s sklenitvijo pomorskega sporazuma med Veliko Britanijo in Nemčijo, obenem pa bo obravnaval celokupno sredozemsko vprašanje za primer italijansko-abesinskega spopada.

Nov abesinski protest

Pariz, 4. julija. Havas poroča iz Rima: Abesinski odpravnik poslov je sporočil besedilo protesta zoper pisanje italijanskih listov o osebnosti abesinskega cesarja.

Abesinija si želi miru

Pariz, 4. julija. Havas poroča iz Marseille, da je tjakaj prispel abesinski poslanik v Londonu. Novinarjem je izjavil, da nima posebne misije. Abesinija si želi kakor vsi drugi narodi miru. Posebno pa polaga veliko važnost na prijateljstvo z Veliko Britanijo.

Italija se je prenaglila piše »Times«

London, 4. julija. Današnji »Times« priobčuje iz Rima, da uradna Italija sicer slej ko prej načelno vstraja na stališču, da obračuna z Abesinijo, vendar je pa splošno razpoloženje v državi danes mnogo mirnejše, kakor je bilo. Čedalje več uglednih italijanov, pravi poročilo, že izprevideva, da se je Italija v marsičem prenaglila.

Novi parniki, nove čete ...

Napoli, 4. julija. AA. Parnik »Potenza« je odplul s četami in gradivom v Cagliari na Sardiniji, kjer se bo nanj vkrealo nekaj novih čet. Odtod bo parnik plul v Vzhodno Afriko.

Hitler - Beck

Beck posreduje?

Pariz, 4. julija. AA. Listi opozarjajo na molččnost, v katero so oviti razgovori v Berlinu. »Matine« smatra, da je poljski zunanji minister Beck najbrž skušal dognati, ali bo mogla njegova vlada posredovati med Francijo in Nemčijo. »Petit Journal« prav tako smatra, da govore v političnih krogih veliko o posredniški vlogi Poljske in o uslugah, ki bi jih lahko storila s svojim prizadevanjem v korist francosko-nemškega zbljanja.

Kaj pišejo poljski listi?

Varšava, 4. julija. AA. Današnja »Gazeta Polska« priobčuje poročilo iz Berlina, v katerem pravi, da sta na svojem večerajšnjem sestanku Hitler in Beck govorila ne samo o nemško-poljskih vprašanjih, temveč tudi o vprašanjih splošnega mednarodnega položaja, pri katerih sta posredno ali neposredno prizadevali tudi Poljska in Nemčija.

20 meščanskih šol razstavlja

Razvoj risanja, slikanja in ročnih del od I. do IV. razreda

Ljubljana, 4. julija

Ob priliki kongresa meščansko šolskih učiteljev, ki so ga določili za letošnje leto v Ljubljani, je bila danes dopoldne ob devetih kot uvod v kongres, ki naj bi pokazal delo in uspehe meščansko šolskega učiteljstva na prosvetnem področju, otvoritev kulturno pomembne razstave del učencev skoraj vseh meščanskih šol v Sloveniji.

Otvoritev razstave sta počastila s svojim obiskom mestni načelnik g. dr. Vladimir Ravnihar, zastopnik banske uprave, inspektor in načelnik prosvetnega oddelka pri banski upravi g. Vrbovnik in referent za meščanske šole v Dravski banovini g. Albin Lajovic. Predsednik združenja meščansko šolskih učiteljev v Dravski banovini g. Matej Hočevar je v otvoritvenem govoru poudarjal, da je bilo doslej običajno, da se je do zdaj vselej ob priliki kongresa in v kraju, v katerem se je ta vršil, priredila razstava meščanskih šol. Osrednji odbor je zato naprosil dravsko sekcijo, da bi priredila tudi letos tako razstavo in s tem pokazala metodično-didaktičen postopek, kakor se je uporabljala pri pouku učencev. Na razstavi so zato zastopane vse meščanske šole v Sloveniji. Sicer razstava ni prirejena v takem obsegu kakor pred šestimi leti na ljubljanskem velesajmu, ko je imela ta razstava predvsem propagandističen namen vzbuditi v ljudstvu zanimanje za meščanske šole, namen današnje razstave pa je zlasti poučnega značaja, da pokaže vzgojni in praktični pomen delovne šole in da pobudo. V Srbiji so meščanske šole šele v povoju. Res je, da kaže ta razstava delo naših meščanskih šol v Sloveniji, ki so najstarejše v naši državi, obenem pa je treba tudi reči, da je delo, ki je tu razstavljeno, po svoji vrednosti velike vrednosti, ker so to delo izvršili komaj 10 do 15 letni otroci. Uspeh je treba pripisati zlasti našim dobrim učiteljem, ki so pokazali veliko spretnost pri pouku risanja, deških in moških

čarovnice in pošasti, pust in »moje hišice«. Motivi in naslovi so naloge in rešene res originalno in individualno, pred vsem pa z veliko fantazijo. Že v tej sobi čutimo pod zemljo skrite studenčke, ki bodo privreli na dan in morda tudi posvežili našo bodočo umetnost. Prav dobri in zelo živahno pisani so akvareli, nenavadno interesantni so pa tudi poskusi figuralnega risanja. Vadijo se umetne pisave, prav zanimivi so pa tudi klejnji papirji, ki bi prav lepo krasili knjige. Za javnost popolnoma novi so tiski s krompirjem in čopičem, kjer

moramo zlasti na močno dekorativen talent Jasne Prinčeve in pa na originalnost Blage Lombarjeve, zlasti pa na njeno poslikano vazo. Tu modelirajo že tudi dobro keramiko, ki bo res v okras vsakemu stanovanju. Nova je tehnika izžiganja žametna s klorom, ki z njim dosega prav svojstvene mehke efekte. Originalne lesene poslikane igračke se z uspehom merijo z dragim inozemskim uvozom in res elegantne so bluze z narodnim vezanjem, prav čedne pa tudi preproge raznih tehnik.

Premnogo so nam šole pokazale koristnega

Nekaj izdelkov z razstave meščanskih šol

Po lectarskih punčkah in konjih posnete blazine ter leseni in keramični izdelki, zgoraj pa akvarel Jasne Pirčeve. Na sredi poslikana vaza Blage Lombarjeve.

učencev ustvarjajo prav efektne tapete in blagovne vzorce. Dečki delajo iz paličic malo hišno opravo, napravili so pa tudi prav dober model mostiča. Zelo dekorativni so ribniški konjički in prav lepi ter praktični z rafije pleteni koški in torbice. Tudi s slamo in vrbovjem pleto in izumljajo nove vzorce. Pri lepenkarskem delu napravijo marsikatero čedno škaflo ali darilce. Pri vezanju vidimo prav mnogo narodne ornamentike, poleg njih pa praktične izdelke pletenja in kvačkanja.

Drugi razred razstavlja linoreze, intarzije in slike po naravi. Prav dobre so ornamentalne vaje, zlasti pa škropljenje kaže mnogo smisla za harmonijo barv. Tudi perspektivo imamo že v barvi, nadalje pa sistematično razvite narodne ornamente in osnutke za ročna dela. Dama bodo občudovale belo vezenje in redko tkanjenje, vsakdo pa bo vesel res izrazitih živalskih figur iz lesa. Tudi modelirajo že tu in svoje izdelke iz ilovice tudi žgo. Torej keramika!

V III. razredu znajo že v kovino tolči ornamente in tudi male reliefe. Poleg tega se uče tudi vžiganja in zarezovanja v les, ki je bilo v prejšnjih časih prav navadno diletantsko delo. Praktično je izdelovanje šablona pred vsem za sobno slikarstvo, kjer je prav mnogo čuta za dekorativnost. Pričenjajo z izdelovanjem zemljepisnih reliefov. Ribničarje stružijo lesene krožnike in svečnike ter jih prav pristno in apartno poslikavajo. Nova metoda je slikanje lesa s pomočjo voska, kakor pri pisanicah ali batik. Kakor prej bolj ploskovno, slikajo tudi že tudi okrogla telesa in so vedno trdnejši in močnejši v narodni ornamentiki. Mislim, da se bodo obiskovalke razvrole, ko bodo videle

in lepega, zlasti pa praktičnega in s tem dokazale, kako so koristne in potrebne. S ponosom lahko rečemo, da so tudi meščanskošolski učitelji pravi pionirji nove dobe.

Tehnik je torej na razstavi čez potrebo, saj se poleg naštetih uče tudi slikanja na steklu, torej tehnike naših preprostih slik na steklu, vendar pa ne uporabljajo šablona, kakor so z njimi razmnoževali take slike naši vaški slikarji. Tudi nekaj transparentov vidimo, ki naj imitirajo pravo slikanje na steklu, torej poslikana okna ali slikanje stekla, ki se bistveno loči od slikanja za steklom. Naj bo, vendar pa samo zaradi obujanja čuta za dekorativnost, vendar bi pa lahko izpustili mnogo tehnik. Ostala naj bi poleg drugih predvsem tudi intarzija, ki pa gre na razstavi preveč v realizem. Celo kopije slik vidimo in portrete, kar pač dela tehniki silo. Za to tehniko imamo vendar polno domačih vzorcev na naših vložnih skrinjah in na drugi hišni opravi, posebno pa opozarjamo na slavna vrata iz 17. stoletja v mestni hiši v Kranju, ki so delo istega mojstra, kakor znamenite klopi v prezbiteriju v Cingrobu in skrinja iz Strahlove zbirke v muzeju. Poskusite z miniaturnimi kopijami naših s šopki vložnih skrinj! Ali bi ne mogli uvesti prekrasne in redke tehnike inkrustiranja z drobci biserne matice, ki so nam jo ohranili izdelovalci čeder na Gorjušah. Za tujsko-prometne spominke bi izdelki v tej čudoviti domači tehniki sijajno izpolnili svoj namen, saj so pravi dragulji narodne umetnosti. Napravite torej v tej popolnoma lahki tehniki nekaj doz za puder ter podobnega drobiža in obudili boste umetno obrt, ki bo gotovo tudi nesla.

Razstavi je priključila svojo razstavo tudi svetovna Založba za umetno pisavo, ki izdaja najrazličnejše publikacije o tej stroki, zlasti je pa tudi po vseh naših šolah znana kot tvrčka Heinze & Blankertz zaradi najrazličnejših peres za umetno pisavo in risanje. Ta razstava predloča moderno metodo pouka raznih pisav in najvažnejše publikacije.

Razstava je močna manifestacija za praktično smer šole, obenem pa čutimo mlade talente, kakor studenčke pod zemljo, ki bodo privreli na dan in poživeli tudi našo umetnost. A. G.

Radio in razne takse

Ljubljana, 4. julija.

Direkcija pošt in telegrafov v Ljubljani razglasa:

Radijski naročniki iz interesne sfere radijske oddajne postaje v Ljubljani se pritožujejo tako pri navedeni postaji, kakor tudi pri podpisani direkciji ter javno v dnevnem časopisju, da so primorani plačevati mimo poštne naročniške pristojbine za svoje radijske sprejemne postaje še razne druge pristojbine. Posebno številne so bile take pritožbe iz vrst radijskih naročnikov, ki imajo instalirane svoje radijske sprejemnike v javnih lokalih, kakor gostilnah, restavracijah, bufetih, prodajalnah i. t. d.

Ti naročniki morajo baje plačevati letno še posebno banovinsko in državno takso, policijsko in avtorsko takso.

Opozorjamo, da se radijski sprejemniki po določilih člena 253. finančnega zakona za 1928, 1929. leto in po členu 28.

»Pravilnika o radijskih sprejemnih aparatih« ne smejo obremenjevati brez privoljenja nadrejenega nam ministrstva z nobeno drugo pristojbino, kakor samo s poštno (naročniško) in to ne glede na to, kdo je naročnik in kje se aparat uporablja, to je kje je instaliran.

Ministrstvo za promet — uprava pošt in telegrafov — nam je prav te dni dostavilo svojo naredbo P. T. broj 47.972 od 25. t. m., ki odreja, da se instaliranih radijskih aparatov ne sme obremenjevati z nobeno drugo takso razen s poštno in da radijskim naročnikom tudi tantom za avtorsko pravo po zakonu o avtorskem pravu (tako zvano avtorsko takso) ni treba plačevati.

Finančni minister za odobritev posojila za univerzitetno biblioteko v Ljubljani

Ljubljana, 4. julija.

Z rektorata univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani smo prejeli: Zaradi nekkih vznemirljivih vesti o ogroženih kreditih za zgradbo univerzitetne biblioteko v Ljubljani, je rektorat univerze takoj poslal gg. predsedniku vlade, ministru prosvete in finančnemu ministru brzojavke, v katerih prosi, da se v bodočih dvanajstih dneh zagolove potrebni krediti. Na te brzojavke je prejel iz finančnega ministrstva tale brzojavni odgovor:

»Za zgradbo univerzitetne biblioteko bo g. finančni minister predložil v odobritev zahtevano posojilo. Po odobritvi se bo moglo posojilo skleniti in potem gradnja začeti. Po naredbi finančnega ministra načelnik Ostojic.«

Šahisti so proslavili petdesetletnico dr. Milana Vidmarja

Ljubljana, 4. julija.

Pripravljani odbor za Slovensko šahovsko zvezo je priredil v sredo v restavraciji »Zvezdic« intimen večer v proslavo petdesetletnice svetovnega učenjaka in vele mojstra univ. profesorja dr. Milana Vidmarja. Predsednik g. Kozina je v otvoritvenem pozdravnem govoru najprej naglasil, da je ravno Slovenska zveza,

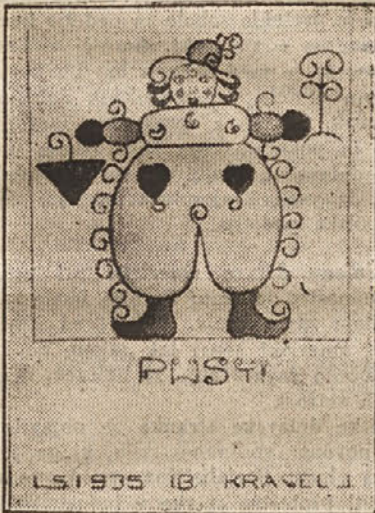

ki je slavljena zamisel in tvorba in ki po svojem bogatem delu, ki ga je v tako kratkem času izvršila, prav za prav že obstoja, najbolj upravičena, da se našemu največjemu šahistu vsaj skromno oddolži za vse njegove zasluge. Ponesel je dr. Vidmar, ki je eden onih redkih velikih mož, ki jih je naš mali narod rodil, slovensko ime širom sveta in nam pridobil številne zmage in lovorike, tako, da vidimo v njem posebljen lik šahovskega genija in velikana sploh. Vidmarjevo ime je neolčljivo združeno s slovenskim šahom, z rojstvom vsakega navdušenega šahista in številnih klubov in krožkov in vanj je uprtih z vsem svojim srcem nešteto oči, kadar se bori v svetovni šahovski areni. Simbolično najlepše darilo bo album s podpisi vseh slovenskih šahovskih klubov in krožkov, ki ga bo Zveza izročila slavljencu jeseni, ko bo še formalno ustanovljena in ko bo združila tudi dejansko vse šahovske organizacije pod svoje okrilje.

Prav tako tople in prisrčno so dalje govorili g. Kragelj v imenu železničarskega šah kluba, g. univ. prof. dr. Kasal za ljubljanski šahovski klub, g. Klakočar za šentpeterski šah. klub in g. Erker za šahovski klub »Triglava«.

Dr. Vidmar se je zahvalil v daljšem govoru z odkritosrčnimi in jasnimi besedami, kot znatno samo on, pripovedoval je, kako je igral šah doma in na tujem in kaj je vse doživel. Poudaril je, da ga zelo veseli, da so Slovenci tako dobri šahisti in da je vedno pripravljel braniti njim in sebi prvenstvo Jugoslavije.

G. M. Vidmar naj bo prepričan, da bo ta večer ostal vsem številnim udeležencem v prav lepem spominu in da ga bodo spremljali slovenski šahisti tudi v bodoče z vsemi simpatijami, želeč, da bi živel še dolgo let in si pridobil še številnih novih zmag ter uspehov.

Pust — risba z uporabo spiral.

del. Na meščanskih šolah se zlasti poudarja praktičnost dela in se daje prednost praktičnim predmetom, ki imajo v življenju kak praktičen smisel in pomen, značaj srednjih šol pa je, da dajo svojim učencem predvsem znanstveno osnovo, zato so meščanske šole zlasti odločilne važnosti pri ljudski izbiri, in pri vzgoji širših nar. plasti, vendar pa se čuti po njih danes še pomanjkanje. Da se letos temu nedostatku odpomore, se bosta v jeseni odprli novi meščanski šoli v Litiji in v Zalcu.

V Južni Srbiji nadomeščajo meščanske šole nižje srednje šole, katere pa prav zavoljo tega ustvarjajo inteligenčni proletariat, ker svojim učencem ne dajejo dovolj realne in praktične osnove za boj v življenju.

Zato je namen te razstave, da pokaže visok nivo naših meščanskih šol in popularizira praktično delo, ki je neizmerna pomena za narodno izobrazbo, obenem pa tudi za moderno narodno gospodarstvo. Zato je iz narodno gospodarskih vidikov umevno, da bo morala šolska oblast slej ali prej izprevideti in poskrbeti, da bo prišel ta šolski tip do svoje veljave, ki jo brez dvoma zasluži.

Meščanske šole, ki danes predstavljajo nekakšen moderni tip delovne šole, bodo vsaj nekoliko zamašile vrzel, ki zija v današnji nepraktični družbi in tako poskrbele za gospodarsko in kulturno povzdigo širokih ljudskih množic.

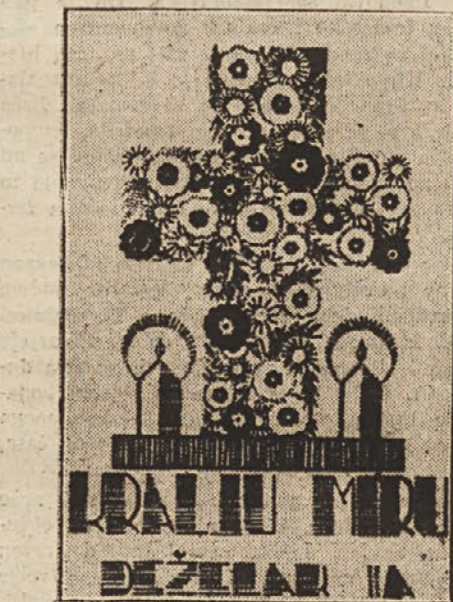
Pri otvoritvi je vzbudila pozornost tudi revija za odrasle mladino »Razor«, ki jo izdaja združenje meščansko šolskih učiteljev, njeno uredništvo pa je na Rakeku (ureja jo ravnatelj meščanske šole na Rakeku g. Tone Gaspari).

Vsi posetniki so izrazili svoje občudovanje nad višino in vrednostjo, ki so jo izkazali vsi razstavljeni predmeti.

*

Včeraj smo poročali splošno o veliki razstavi meščanskih šol. Sledeči članek pa nudi pregled o delu vseh 4 razredov meščanskih šol.

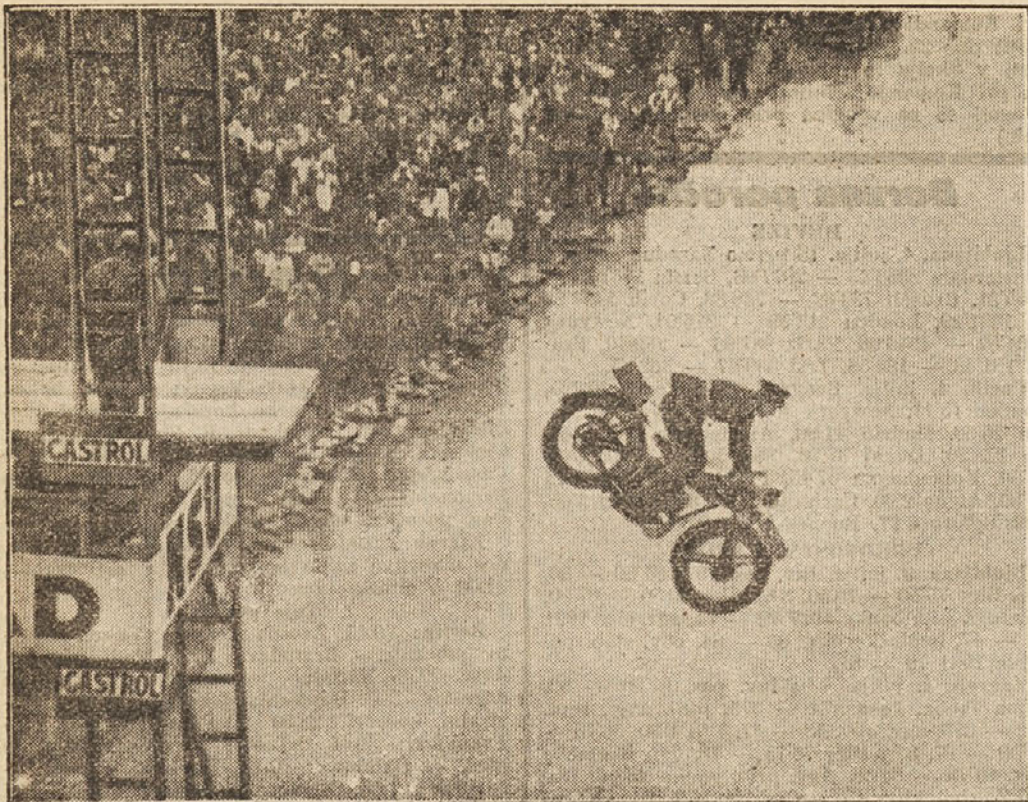
Štiri dvorane nam kažejo razvoj risanja in slikanja ter raznih ročnih del od I. do IV. razreda meščanske šole. V prvi sobi, torej v I. razredu, vidimo uporabo geometrijskih oblik pri ornamentih, a tudi že risanje po domišljiji. Sveže so te moči, kakor pričajo razne

Križ v spomin smrti Viteškega kralja Aleksandra I.

blazine, posnete po lectarskih konjičkih in punčkah, občudovale bodo pa tudi res čudovito narodno vezenje na bluzah in krasno belo vezenje najrazličnejših tehnik. Intarzija napreduje in kaže semintja že umetniške kal, vidimo pa tudi že izdelke mladih knjigovezov.

V IV. razredu so pravzaprav že mojstri. Impozirajo okusni in tudi učinkoviti plakati celo s figuralnimi motivi. Brez pomisleka bi jih nekaj lahko reproducirali. Tudi v knjižnem okrasju imajo lepe uspehe. Metodično je razložen linorez, intarzija je mojstrska, na akvarelih se pa uveljavljajo že umetniki. Opozoriti

Z motorjem v Donavo

Pri policijski sportni prireditvi na Dunaju je policijski stražnik z 10 meterske deske na motornem kolesu skočil v Donavo. Skok se je v celoti posrečil.

Vrbov bog

Če ga ne najdete ne v Pleteršnikovem ne v češkem Ottovem znanstvenem slovarju in ne ve o njem nič niti stara narodna tradicija, ne smete radi tega misliti in trditi, da ga ni. Med nebom in zemljo je dosti čudovitih stvari, ki mi ne vemo zanje, je rekel — kdo že? Menda Šekspir. Z božanstvi je pač tako, da niso vsa večna in da vzhajajo in zahajajo kakor solnce. V dobrih petih minutah se boste o tem prepričali in mi dopustili, da poleg starega lipovega uvrstim med nova, sodobna božanstva tudi vrbovega boga.

Čepi v kotu poleg mize, spleten v svojo čudno mališko podobo. Na videz nič kaj prikupno bitje, skoraj sam širok in poln trebuha ga je, glavo, roke in noge ima menda skrite in pogreznjene v svojo obilno notranjost. Moram priznati, da sem šel mimo njega brez vsakega spoštovanja in bi ga bil najrajši brcnil, pa sem se še pravočasno spomnil, da pod to zunanjo podobo tiči nekaj drugega, čemur sem dolžan svoje spoštovanje in kar je takorekoč — pomočnik glavnega urednika. Ne bom vam dalje razpredal te misli, saj ste gotovo tudi sami že imeli v življenju priložnost, da ste kdaj v na videz neznačni in čudni osebi srečali visokega funkcionarja.

Motil bi se, kdor bi menil, da nas sodobno življenje ne uči vere v višja bitja. Stari Slovani niso imeli v svojih domovih samo lipovih bogov, temveč so poleg tega verovali, da so po kotih in hramih ter pod hišnim pragom skriti razni nevidni bogovi, domača božanstva, ki varujejo hišo in ki jih je treba zato častiti in jim primerno streči z jedjo in pijačo. To nalogo je opravljal hišni gospodar, oče starešina. To je bila neke vrste živa zavarovalnica proti požaru in drugim nezgodam v hiši. Ko se je razvila moderna zavarovalna tehnika, se je seveda to primitivno zavarovanje preživelo in z njim so izginili tudi lipovi in drugi domači bogovi.

Pa glej ga spaka! Na mestu lipovega čepi sedaj tam vrbov bog. Noč in dan je tam z odprtimi usti in čaka, da mu prineseš žrtev opoldne, popoldne in zvečer v obroku in izven obroka in ga nasitiš in napojiš, kakor se pač nasiti in napoji takšno domače božanstvo. Pri nas opravlja domači starešinski posel glavni urednik; ne zavidajte mu prav nič njegove častne in visoke funkcije. Ne preostaja mu prav nič časa, še kosilo in večerjo mu nosijo v uredništvo in ko vživa božje darove, domače božanstvo neprestano prosi in moleduje za svoje žrtve. Glavni ni prav nič sentimentalni. Daleč pod mizo ima iztegnjeno svoje dolge noge kakor kak kapetan I. klase in v oblastno kretno seže med lastnim obedom po žrtvi ter jo vrže v nenasitno žrelo božanstva, kakor da bi zagnal psu kost ali mački staro, pokvarjeno klobaso.

Vem sicer, da to niso ne kosti ne klobase, kaj pa tiči za temi žrtvami, je uredniška tajnost, ki jo pozna samo glavni urednik. V kolikor mi sami prispevamo k temu čaščenju in vzdrževanju, pa lahko sklepamo, da hrana ni navadna, temveč duševna in v tem se ravno razodeva božanstvenost tega bitja. Dan na dan grmadimo cele kupe najlepših poročil in sestavkov, vse na mizo glavnega urednika, ki ima nad njimi absolutno oblast, oblast nad življenjem in smrtjo. Nekateri zagledajo v listu beli dan, drugi zopet ne: postali so žrtve in plen domačega božanstva. Kaj mu je posebno všeč, to je seveda uredniška tajnost glavnega urednika. Gotovo je le, da božanstvo ni kar tako brez okusa in da mu je treba dostikrat postreči s tečnimi, mastnimi grizljaji.

Omenil sem, da naš kapetan ni sentimentalne narave in da z odločnimi in nedvoumnimi kretnjami streže božanstvu. To moram sedaj popraviti, ker tiči za temi krepkimi, trdimi ge-

stami mnogo preudarnosti in skritega razmišljanja. Streči božanstvu je vendarle višja, delikatna in odgovornost polna služba.

Ni še povečerjal, ko je zabrel telefon in ga povabil, da sprejme najnovejšo in najlepšo vest iz daljnega mesta. Zdaj je vest na njegovi mizi med drugimi božjimi darovi, ki jih ravnokar vživa, kakor sveža in še živa riba, ki v njegovih rokah trepeče za svojo usodo. Komu bo jutri na mizi za kosilo? Naš glavni ima obveznosti na vse strani. Najrajši bi jo serviral svojim dragim čitateljem, toda božanstvo poleg mize neizprosno zahteva svojo čast in svojo žrtev. V tem hipu se glavni spomni, da eksistira zanj tudi visoka institucija državnega tožilstva, do katerega ima posebne obveznosti, kakor da je njegov redni dopisni član. Riba še trepeče v njegovih rokah, ko se sicer s težkim sreem odloči, da jo pokloni državnemu tožilstvu. Tedaj sem bil prepričan, da je to visoka institucija, vzvišena tudi nad našim božanstvom. Toda že ob prvi prihodnji takšni priliki sem spoznal, da je naše božanstvo še bolj vzvišeno,

ker je naš glavni sedaj brez vsakega pomišljanja in omahovanja izročil takšno živo žrtev naravnost vrbovemu bogu.

Ni še dobro končal tega domačega obreda, ko preslopi uredniški prag umetnik besede z voščilom: »Dober tek!« in našemu glavnemu izroči svoj spis, izklesan kakor kip, da ga objavi. Za njegovo usodo trepečem. »To je za revijico, razsodi glavni. Kaj se skriva za to odboš? To je vsekakor višja duševna hrana, morda tako božanska, da je bo deležen vrbov bog, morda pa je obenem tako izbrana in visoko politična, da jo bo državno tožilstvo reklamiralo zase. Ne, naš glavni ni brezsrčen birokrat, njegovo srce ga vleče k širokemu čitateljskemu krogu in z naglo odločitvijo je spis že uvrstil med kup tistih, ki bodo v naslednjih dveh urah med krikom in bolečinami tiskarskih strojev porojeni kot nova človeška duševna hrana v življenje.

Toda joj, tudi v tiskarni imajo svoje domače božanstvo. Ni to navadni tiskarski škrt, ki nagaja tiskarjem, temveč pravo božanstvo, ki mu tiskarji dan za dnem doprinašajo svoje svinčene žrtve kakor mi svojemu vrbovemu bogu in ga oni s tiskarskim tehničnim izrazom imenujejo »nadstavek«. Kar je posvečeno njemu, se mu žrtvuje in zmeče brez vsega usmiljenja pod tiskarsko mizo. Tudi to božanstvo ni kar tako brez okusa, tudi ono je dostikrat deležno najboljših grizljajev.

Ko sem prišel prvič v uredništvo, sem videl v glavnem uredniku mogočnega zapovednika, kakor vidi vojak, ko pride v vojašnico, v svojem kapetanu predvsem človeka s posebno oblastjo, ki mu lahko zapove vse. Med njim in vrbovim bogom mora biti čudna, tesna zveza. Spoznal sem, da je vrbov bog vsekakor njegov tihi pomočnik. Saj se zgodi, da mu žrtvuje včasih tudi svoje lastne spise.

Dragi čitatelj, ko dobiš v roke »Glas naroda«, ne beri ga malomarno, temveč prebiraj ga z ono vdanostjo, s katero je zate pisan. Misli na trud, ki ga čisto ima urednik s tem, da je zate otel novico, ki je nanjo prežal z enako slastjo kakor ti — državni tožilec ali pa poleg mize čepi — vrbov bog.

Toda, pomisli obenem, da se imaš vprav vrbovemu bogu — po domače uredniškemu košu — zahvaliti, da je »Glas naroda« tako lep, kakor si si ga lepega želel!

Jos. Jurca.

Eksemplarične kazni za nemarnost v prometu

Sovjetska vlada je v boju proti brezobzirnim avtomobilistom posegla po skrajno radikalnem obrambnem sredstvu. Po najnovejših vesteh je vlada izdala naredbo, po kateri bo v bodoče ustreljen vsak avtomobilist, ki zakrivi kako prometno nesrečo, ako se mu dokaže, da je prej pil kako alkoholno pijačo.

Nov nemški rekord jadralnega leta
Peter Riedel, znani nemški jadralca je dosegel nov svetovni rekord v jadralnem letu. 1. julija je preletel progo Berlin—Hamburg (270 km) v 6 urah in 40 minutah.

Pariški apaši

Izletnik, ki je iz Ljubljane »skočil« malo pogledat v Pariz, pripoveduje med drugim tole: Gospodična Ema iz Ljubljane mi je dala priporočilno pismo za svojega znanca g. Breuil-a, kateri naj bi mi razkazal razne zanimivosti Pariza. G. Breuil je bil tako šarmanten, da me je v družbi svojega prijatelja, odvetnika g. Chiarisoli-ja, vso noč v luksuznem avtomobilu »Hispano-Suisse« vozil po Parizu in mi razkazoval nočno pariško življenje vse na svoj račun. Zdelo se mi je zelo imenitno, da se vozim po Parizu v takem avtomobilu, kakršnega je imel Stawisky, dočim se vozim v Ljubljani samo z Magistrovim avtobusom.

»Kaj želite najprej videti?« me vpraša gospod Breuil.

»Apaše!« mu odgovorim.

»Apašev vendar nimamo v Parizu!«

»Kako to, da ne? Saj sem vendar videl pariške apaše v filmu in tudi knjige sem čital o njih. Pariz ima vendar prav tako svoje apaše, kakor ima Chicago svoje gangsterje, n. pr. Al Capone, Diamond itd., itd.«

»Ne, dragi gospod, apaši žive samo v filmih in knjigah.«

»To je vendar goljufija...«

»Kakšna goljufija? Ljudje so hoteli gledati filme o apaših in brati knjige o apaših. Da jim ustrezemo, smo napravili take filme in napisali take knjige...«

Pod vodo na severni tečaj

Avstralski polarni raziskovalec George H. Wilkins pripravlja novo ekspedico na severni tečaj.

Kakor bo še mnogim v spominu, je Wilkins l. 1931. z nalašč v ta namen zgrajeno ladjo Nautilus hotel pod vodo prodrati na cilj. Poskus se je tedaj zavoljo raznih nedostatkov in ovir ponesrečil.

Po vseh tedanjih izkustvih poučen, se je zdaj Wilkins iznova lotil nevarnega početja. Kakor prvič, hoče tudi zdaj s Spicbergov s podmornico dospeti na severni tečaj.

Glavna pripravljalna dela obsegajo sedaj gradnjo primerne podmornice. Medtem ko je raziskovalec za tako važno pot prvič uporabil staro podmornico, ki jo je kupil od države za en dolar, bo nova podmornica stala pač dokaj več. Seveda tudi pri prvi tisti dolar ni pomenil resnične kupne cene, ampak ga je moral Wilkins plačati samo zato, ker po amer. zakonih v nobenem primeru ni dopustno poklanjati komurkoli državnega imetja.

Nova podmornica bo zgrajena na čisto poseben način. Glavna zahteva Wilkinsova obstoja v tem, da mora biti s to podmornico ekspedicijska dana možnost, čim dalje vztrajati pod vodo in ledom. Wilkins namreč ne potuje na severni tečaj zaradi pustolovščin, ampak želi osnovati na tej poti več postaj, s katerih bi bilo potem mogoče organizirati enotno urejeno znanstveno delo v vseh panogah meteorološke vede.

Katastrofalna povodenj na Kitajskem

300.000 juter zemlje pod vodo

V bližini Hankaua je reka Jangeekiang prerdla še ne popolnoma dograjeni nasip. Ogromne vodne množine so se kakor morje razlile po pokrajini in pokrile več kot tri sto tisoč juter obdelane zemlje.

Vodovje je porušilo seveda tudi nešteto hiš. Število človeških žrtev je po vsej priliki veliko, ni pa doslej še ugotovljeno, koliko ljudi je moralo v neenakem boju z besnečo naravo žalostno končati v valovih.

Porušenih je seveda tudi več mostov in smatrajo položaj sploh za močno nevarno.

Štiri glavne reke pokrajine Honan so narasle po deset metrov. Tudi iz mnogih drugih kitajskih pokrajin prihajajo poročila o silovitih nalivih in poplavih.

Končni štirje tekmovalci velikega teniškega turnirja v Wimbledonu. Zgoraj na levi: Budge (USA), na desni v. Cramm (Nemčija); spodaj levo Perry (Anglija), desno Crawford (Avstralija).